

ועל השדות האחרים שסביבות השדה לא ירד הכרד :

(רכ) **עוד** מהג"ל. מהגה"ל ר' מרדכי דוב מ"מ דק' הארנאסטאפלי בע"ס עמק שאלה חתנא דבי נשיאה הגה"ק מלאנו ז"ל. שמעתי מאיש א' ששמע מהג"ל מ' אלישע האלברשטאם ש' ראבד"ק גארלינע חתן הגה"ל הג"ל שסיפר מעשה פלא מחותנו הג"ל שפ"א באה לפניו אשה עגונה ודמעות על לחי' ותשפוך לפניו את מר שיחה כי בעלה עזב אותה זה שנים הרבה. והיא אשה עני' וכבר נסעה בכמה עירות לחפשו ולא מלאה אותו. ויאמר לה הה"ק שמעתי לעלתי זחמעי לעיר קיוב ושם תשב על האני' הראשונה שמזדמן לך. ותעש האשה כן. בהיותה יושבת על האני' התחילה לחשוב מחשבות על גורלה המר והתחילה לבכות מרוב מקירות נפשה וכאשר ראו הנוסעים היהודים אותה מיד סבבוה ושאלו אותה סיבת בכיתה וסיפרה לפניהם. את מרי שיחה. ובעודה מספרת נכנס קאלאפ אחד ובראותו אנשים עומדים עמד גם הוא לשמוע. ויהי כראות האשה את הקאלאפ נפלה ארצה וחתתלה ובקישוי גדול הקילוה והשיבו את גפשה. וכאשר שבה נפשה אלי' אמרה להאנשים כי זה הקאלאפ הוא בעלה. והתחילו האנשים לדבר עמו רכות וקשות והוא שמק עליהם ואמר כי הוא נכרי מלידה ומצפן. ובראותם כי דבריהם ללא הועיל קראו לרב המחזל והוא דיבר עמו קשות עד שהודה והתחיל לדבר בשפת יהודית ואמר כל הסימנים וכבוא. האני' אל תחנה אחת ירד עמה ונתן לה גט פטורין :

(רבה) **עוד** מהג"ל. הרה"ק ר' מרדכי דוב הג"ל הי' נוסע תמיד לטשערקאס להשתטח על קבר זקינו אבי אמו ה"ק מ' יעקב ישראל. בה"ק ר"מ מטשערנאבל ז"ל. בשנה האחרונה לימי חייו הי' ג"כ על קברו ודרכו בקודש הי' שהי' שולף את המנעלים שלו בלכתו על קברו.

ונגנבו ממנו הנעלים ובשמעו כי המנעלים נגנבו נשחנה זיו פניו. וכאם הדרך בנסעו לביתו פגע על האני' את הה"ל ר' צרוך אשר בה"ק ר' אהרן מטשערנאבל והתנודד עמו בחדר מיוחד וסיפר לו מה שאירע לו והיו משוחחים שם שעות אחדות ולא נידע לשום איש מה שדיברו. אח"כ בא לביתו ובכל ש"ק דיבר מעטין מיתה וכעין ליוואה. ובלייל ש"ק הי' יושב על השלחן ובחמלע הלילה נחלה פתאום ונחבקש ביש"מ תגלביה : (רבה) **עוד** מהג"ל. אחיו של הה"ק מלאנו הי' הרב הגאון הלדיק מו"ה אביגדור האלברשטאם ז"ל אבד"ק דוקלא. והי' לדיק תמים. ושמעתי כי פ"א נסע למדינת אונגריין ובא לכפר א' ונכנס להקרעטשמי דשם והרענדאר הי' בור וע"ה גדול ובראותו אותו אמר להאנשים שהיו אללו עוד שלטפיר אחד מפולין בא. והי' שם איש פשוט א' שהי' משרת אלל הרענדאר בשמעו את הדברים הללו חרה אפו ויגש אל הרב ויושט לו את ידו לשלום. וקרבהו מאד ויספר לו את דברי הרענדאר. ויאמר לו הרה"ל. הנה ימים באים יתהפך עליו הגלגל ויהי עני ורש כמוך ואתה תעלה על שלבי העושר. וכן הי' כי שכר לו איזה קרעטשמי ועלה לאט לאט מעלה מעלה עד ששכר כפר ונעשה עשיר מן ששים אלפים. והרענדאר ירד מטה עד שנעשה עני מחזיר על הפתחים. אח"כ בא העשיר הג"ל לעיר דוקלא והביא להרב מנורות של כסף וגם מעות ויאמר לו רבי. הנה מעת ששכרתי את הכפר אני מוכרת לחלל שבת יאבה נא רבינו סלוח לי ע"ז וכאשר שמע הה"ל כן אמר לו. אין לי חפץ בהמנורות שלך לך מאתי. ולא רלה בשו"א ליקח ממנו מאומה :

(רבה) **עוד** מהג"ל. פ"א קודם יוהכ"פ נועלו יחדיו אכרי הכפר לערגיווא ויאשינקא הסמוכים לדוקלא כי יתאספו יחד ביוה"כ להרוג את כל היהודים בעיר

מקור חיים

בעיר דוקלא לשלול שלל ולבזו בו. הדבר נודע לה"ל ויתחלחל מאד ותיקף הודיע מאד לשר המחוז ושלח תיקף אנשי חיל ממדינה אונגרין לעיר דוקלא. בערב יוה"כ הלך הרה"ל עם משמחו לכפר לפרגיווא (טעמו ונימוקו לא נודע) וישב על האילטבא שלפני הקרמטשמי דשם. והנה הרענדאר דשם ה' לו טרל א' שמסר לו תמיד את השענק בשבתות וי"ט. והערל הוא ישב אז בהקרמטשמי ובראותו ע"י החלון את הרה"ל יושב עמד אלל החלון וא' להרב ידוע הדע כי אתה תהי' הראשון אשר יתנו אותך. ויהי כשמוע הרענדאר את דברי הערל רץ תיקף החולה לראות מי האיש היושב שם ובראותו את הרה"ל נחלחל מאד. וא' להרה"ל. האם שמע רבינו מה שאמר הכלב הזה. ויאמר לו הרה"ל שמעתי היטב אבער ער ווטע זיך פריער אמעשה טוהן. ביום המחרת ביוה"כ אחר קריאת התורה הלך הרענדאר אל ביתו לראות מה נעשה בביתו. ומלא את הדלת נעול ושאל את את השכנים אם פתח את השענק בבוקר וא' הוא. והשיבו לו הלא הערל חלה א"ע על העלי' בן יאצדו כל אויבך:

(רבה) **עוד** מהנה"ל. פ"א עמד הרה"ל הנה"ל בביהמ"ד דפה אלל

החלון והבים על ההר העומד גע החלון ועמדו אללו אנשים אחדים ודיבר עמהם הרבה מאחז"י בדור ההוא. ואמר להם הביטו וראו על עשבי השדה הלומחים בהר ההוא כי בכל ג' ג' ועש' איז דא אדייטש אין א' אפיקורס וסיפר כי אחיו הה"ק מלאנו ה' בכעס על הה"ק מדינוב צל בני יששכר כידוע ע"י שקירב את הרה"ק מלענטשא. ופ"א שמע הה"ק מלאנו כי הה"ק מדינוב נוסע על שבת לעיר פרעמיסלא נסע גם הוא במכוון לשם כדי להרעימו ובכל ד"ת שאמר הה"ק ה' מפלפל עמו והי' סותר את דבריו למטן הרעימו. וביום א' כאשר נפרדו זמ"ז והשיטו את ידיהם זל"ז האם

הרבי מדינוב אריינגעטריקט דיא האנד אן ארבי'ל פין הה"ק מלאנו ומשמש בהדפק שלו וכונתו ה' לחפש אולי ימצא בו איזה שמך לתפוש אותו בה. ת"ל כי לא מצא צי מאומה. ומשכתי בנפשי זעסט וויא אזוי פער האט דיא וועלט אריינגעטעמין. ת"ל אללי לא מצא מאומה עכ"ל:

(רבה) **ב'** הרב הגאון מ' מנחם מענדיל שליט"א מרגליות אבד"ק אטיניא.

הרב הנה"ל מו"ה הלל ל"ש אבד"ק קאלאמעא בפעם ראשונה שנסע אל רבינו מלאנו (והי' אז עוד אבד"ק מארגרעטין בהגר) ובצאו ה' חשיבות רב צעני רבינו. כי הרב הנה"ל ה' מפורסם ללדיק ומזכה רבים צפה מלא תוכחות וכל מקום עשה רושם לטובה. ומו"מ ליוה רבינו להביא כיבוד לפניו משקה ופה"כ. וענה תיקף הרב הנה"ל. אינני רולה לטעום פה באשר הנני ראה הבית כולו מסויד באין מקום פנוי לזכרון חורבן בית מקדשינו. כמבואר בשו"ע. רבינו לזה לא' המשמשים להביא סולם ובעלמו עלה עליה ובקרדוס גרר ושבר כל הסיד וטוח טיט עד האבנים כדת וכהלכה. ואמר שנהנה מאד במה שלא החניף לו הרב ר' הלל כי הוא. היינו רבינו. מוכיח ומורה דרך לכל הבאים אליו ומסחופפים בללו ולו אינו נמלא אדם יגיד לו דבר ויזכירו על עולתה. וכגון דא דלאו אדעתי' ואף שהי' מקום לחפש היחורים ופטורים בכ"ז אין זה רלוט אדרבה לריך לעשות לפניו משוה"ד ואחרים ילמדו ממנו. וא' לו רב מודה על תוכחה זו. ועיין נפלאות בהסכמת רבינו לספרו משכיל אל דל:

(רבו) **עוד** פ"א כשהי' שם הרב הנה"ל ולוה רבינו להביא כיבוד ולא

רזה לברך. ואמר טעמו שראה חתול בבית ע"כ אינו רולה להכניס טלמו בספק ברכה מחשש לואת חתול. ואמר. חמה אני על רבינו אשר פיו פה ממלל רברבן בתורה וספלה במחשבה ודיבור ואיך לא יחשוש בזה מחשש

מחשש מקום ענופת. רבינו לזה למשמשים לבדוק כל החדר ואחרי הבית. וגם הבטיח לו שמעתי יסיר ממדרי ביתו. ואח"כ בירך. ואופן בואו לרבינו מלאנו עיין בס' קטן בית הלל ועיין לעיל אות ק"ד. ק"ה: (רבז) פ"א באלו לפי שני לדיקים גם יחד ממדינת רוסיה מחבבאים במלבושיהם הפשוטים כאחד ההמונים ונכנסו לחדר רבינו. ובקושי מפני שומרי הפתח והגבאים. ומיכא כשנכנסו קם רבינו לפניו מלא קומתו וזה להביא שני כסאות שיטבו עליהם אז ראו דמיטמן גליין ל'. וא' מלדיקי רוסיה רזה להישאר אללו על ר"ה ושאר ימים טובים באמרו כי אחרי רואו איך לריכים להיות מעובדי ה' בוש הוא לשב לביתו ולהיות מנהיג ישראל עוד אלום רבינו הפליר בו הרבה עד ששמע לקולו וגם עזרה עכ"ל:

(רבח) ב' ש"ב הגאון ר"ק גארשקוב ש"י. שמעתי בשם הגה"ק מלאנו ז"ל פה"פ צפ' וארא. שמעתי את נאקת ב"י אשר מלרים מעבדים אותם ואזכור את בריתי. דהנה נגמ' פלוגתא ר"י ור"ל. דר"י סובר דיסורים מגדקין מק"ו משן ועיין וכו' שהוא באבר א' מכש"כ יסורין בכל הגוף. ור"ל סובר מצרים מלח גז"ש. מה מלח מחמקת וכו'. והנה הנפ"מ דאליבא דר"ל מג"ש אין נפ"מ בין הבטל בית בעלמו עושה לו יסורין. אם אחר. כמו במלח אין נפק"מ מכל מקום מפיל להמתיק ואליבא דר"י משן ועיין לריך דוקא היסורין מאדון בעלמו. וזאת חל' באם האדם מאמין בא"ש שהקב"ה בעלמו כביכול עושה לו יסורין מועיל לר"י אבל לר"ל אין נפ"מ דבין כך ובין כך מועיל. וזוה שפיר ר"י כי הוי מפי להאי קרא ומלאוהו רעות רבות ולרות בכי אמר עבד שרבו ממליא לו כלום חקקה יש לו. (בש"ס חגיגה דף ה' פ"א). פי' ר' יוחנן לשיטתו דלריך להאמין שהוא מן השי"ת כביכול בעלמו

אך אם אומר שרבו ממליא לו פ"י אחר. כלום חקקה יש לו. שהוא לומד משן ועיין. ודוקא באם מאמין שהיסורין מהקב"ה בעלמו כביכול. וז"ש הפסוק. שמעתי את נאקת ב"י אשר מלרים מעבדים אותם. שמולין את היסורים במלרים. ומאם זה לא מועיל מק"ו דשן ועיין. רק ואזכור את בריתי. היינו צריח מלח. דאז מועיל בכל אופן המחמקת כנ"ל אליבא דר"ל ודוק ודפח"ח:

(רבז) ב' יד"ג הרה"ג חו"צ מ' שרגא כהנא ש"י מק' זשאדאני. הגה"ק מלאנו ז"ל פי' הקרא ואלה מולדות נח וכו' היינו ממה שאנו רואין מולדות נח. שהיו טובים. נדע שגם נח ה' לדיק. כי מחכונת הבנים נוכל להכיר תכונת האיש בעלמו:

(רל) ג' פירש. כי תלך למלחמה על אויבך וכו' פי' אויב הוא הילנה"ר. ונאנו ה' אלךך בדרך כי הבא לטבר מסיפין אותו. וז"כ המדרש שם במלחמת הרשות הכתוב מדבר. כי הילנה"ר לא יבוא בפ"א להשיאו על עבירה גדולה כ"א מחלה ישיאו על דבר הנראה כרשות. דברים קלים. וגם אז במלחמת הרשות לריך ללחום עמו. וזוה הכתוב מדבר: (רדא) ג' פירש במשנה הניסור בלילס וכו' ה"ז מתחייב בנפשו. פי' כי האדם לריך לעשות תשובה בעודו בנעורו לכוש תאותיו ולא ימתין עד פת זקנתו שאינו יכול לילך אז אחר תאותיו. כי אז אין התשובה מקבלת כ"כ. והיינו הניסור בלילה כינוי לסוף ימיו של אדם מטה לערוב ללילה. ואז הוא ניסור ונתעורר לתשובה. ה"ז מתחייב בנפשו כי אינה רלויה כ"כ:

(רלב) ג' פ' המשנה איזבו דרך ישראל שבור לו האדם כל שהוא מפארת לעושה. ופי' כי ישנם דברים אשר למי שהוא במדרגה שפלה הוא מלום גדול

הירא המורה הוראה יש לו חמיד לער
ושכרון לב אם לא עשה שלא כדון לטהר
הטמא לאסור המותר. ולכן שמעתי בשם
הגאון הקדוש בעמח"ס דברי חיים שאמר
קודם הוראה ידאג אבל אח"כ ישמח
לבו ואל יחוש ויהרהר כלל וכלל כי
גורם לו לער ועלבות ומבטלו מעבודת
בוראו ואין זה בא רק מחבולות
יזה"ר ומרמותיו להכאיב לב הלדיק. וז"ש
בכניסתי אני מחפלל ודואג שלא תארע תקלה
על ידי אבל ביציאתי אני משמח ונותן
הודאה על חלקי ע"ש:

(רלה) ב' בס' חלפות שמלת בנימין פ'
תלזה. ושמעתי בשם הקדוש
מלאנו זלוק"ל בפי' לא הביט און ביעקב
ולא ראה עמל בישראל. פי' מי שאינו
רואה בלבו און ביעקב ולא עמל בישראל
כי מחפש וחוקר להלדיקו ולרונן לכף זכות.
איש כזה ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו
דפח"ח זי"ע:

(רלו) ב' בס' ליקוטי חבר ס' בלק. לכה
ארה לי. ס' בלק תרי"ט זכיתי
לישב בסעודה שלישיית על סלחן הגאון
מלאנו זל"ל וביאר המקרא הזה כי בלק
ובלעם הבינו כל זמן שהקטנים בישראל
נשמעים לגדולים אלופינו מסבלים אין פרץ
ואין יולאת ואין לוחה ברחובותינו ולזה אמר
בלק לבלעם שיסחדל לעשות פירוד בין הקטני'
המכונים בשם יעקב ובין הגדולים המכונים
בשם ישראל. ועי"ז גם בגדולים יפגע
מה"ד. והנה שורש ארה הוא לקט כמו
אריית מורי וארוה כל עוברי דרך וז"ש לכה
ארה לי כלומר לקוט. לי את יעקב שיהא
נפרד ועי"ז ולכה זועמה גם ישראל וכו'
וכבדני לאמור דבר אגדה ובארתי
וכו' ע"ש:

(רדו) ב' בס' ייטב לך פ' וילא דפ"ח.
ויסג לבן את יעקב ויעקב חקט
אהלו בהר וגו' ע"ד ששמעתי מפי מח"ו
הגאון הקדוש מהו' חיים נ"י אבד"ק לאנו
שאמר

גולה. ולמי שהוא במדרגה יותר גבוה
היגה נחשבת למלזה כ"כ גדולה. כי כאו"א
זיפטים אותו לפי מדרגתו. ואמר החנא כי
לא יסקיט האדם עלונו ב... שהוא עושה
מלות ומע"ט לפי ערכו שהוא במדרגה
גרוט. כ"א יסחדל לילך בדרך ישרה אשר
היא תפארת לעושיה למי שטשאן שהוא
במדרגה יותר גדולה. ולריך להסחדל
לעשות מלות ומע"ט כמסת זה שיהי' לו
להפארת גם בשאינו במדרגה הגרוט כ"כ:
(רדג) ב' ש"ב הרה"ג מ' יקותיאל יודא
שי' מסיגוט. מרן מלאנו זי"ע

ה' בס' אם החנה עלי מחנה וכו' אחת
שאלתי מאת ה'. בעת ריבו עם בני
הקדוש מרוזין זי"ע. כי אפי' כל העולם
יאמרו לו שחוטא במחלוקה זו. ואפי' אם
כל העולם חקוס עליו למלחמה לא יירא
לבי. כי אחת שאלתי מאת ה' וכו' שבתי
בבית ה' כל ימי חיי וא"כ מוכרת אני
לעשות רלון ה'. ואי אפשר לעשותה
בלי מלחמות ע"כ לא יירא לבי
ודפח"ח עכ"ל: (יש להבין קלח ד"ק עפ"י
אשר יסופר כי הגה"ק הרבי ר' בונם זי"ע
נופריסיסחא פ"א בסעודה שלישיית שכב ראשו
על ידו כאלו ישן. ופתאום הרים ראשו
וא'. א יוד אלמדן גיט זיך אומערוס איין
טלה. אח"ז שאלו הרה"ק מהר"י מווארקי
ע"ז. והשיבו כי הלך בהיכלות השביעי'
וראה ששאלו להגאון החסיד מוילנא זי"ע
על המחלוקת שרדף את החסידים. והשיב
רק מלה א'. מה אעשה. איך האב גימיינט
טהרליך. ואז נעשה שחוק בפמליא של
מעלה. כ"כ לי הרה"ג ש"ב מסעראלן
ס' (והבן). ועיין לעיל אות קל"א:

(ררד) ב' בס' ראשית משה אות ט'
(בראש ס' ברכת משה על
מס' חולין) במס' ברכות רנב"ה כו' אמרו
לו מה מקום לחפלה זו. א"ל בכניסתי אני
יחלל שלא יארע תקלה על ידי וביציאתי
יתן הודאה על חלקי. יל"פ כי האים